

Natuurwandeling voor gezinnen op de schansen van Weesp

Startpunt: Stationsplein Weesp.

Als u met de auto naar Weesp komt, kunt u het beste aan de achterzijde van het station parkeren.

Duur van de wandeling: De wandeling duurt ongeveer 1½ tot 2 uur. U kunt hem ook in twee delen lopen: eerst de eerste twee schansen die zijn beschreven (Bakkersschans en Nieuwe Achtkant) die links van de Vecht op het eiland de Ossenmarkt liggen en de tweede keer de schansen die aan de rechterkant van de Vecht en aan weerskanten van de Nieuwstad liggen (Rooseboom en Draaiersschans).

INLEIDING

Deze wandeling is speciaal bedoeld voor natuurliefhebbers en hun kinderen. Daarom is er veel aandacht voor de bomen en planten die u onderweg tegen kunt komen. Ook worden er suggesties gedaan voor activiteiten die jonge kinderen op een speelse manier in contact

Jonge kinderen houden van zoeken en verzamelen. Neem daarom een klein zakje of doosje mee, waarin kinderen een blaadje, vruchtje, bloempje, steentje, veertje of iets anders dat ze onderweg gevonden hebben, kunnen meenemen. Aan het eind van de wandeling of thuis kunnen kinderen hiervan een 'natuurschilderijtje' maken op de grond of op een stuk papier. Ook kunt u een kind vragen om met de ogen dicht (wellicht geblinddoekt) een voorwerpje uit de zak goed te voelen en te vertellen wat het is of om een soortgelijk voorwerp te gaan zoeken. Een moeilijker variant hiervan is om een kind een bij een blaadje of katje passende boom of boomvrucht te laten zoeken en benoemen.

kunnen brengen met bomen en planten - en in mindere mate dieren. Uiteraard verandert de aanblik van de natuur met de wisseling van de jaargetijden.

De wandeling neemt u mee naar vier schansen, gelegen aan de Vecht, die behalve ruimte aan de natuur, aan kinderen veel gelegenheid geven tot spelen. De schansen zijn heuvels van zand, aarde en stenen die in 1674

zijn aangelegd om het oude Weesp aan de zuidkant te beschermen tegen aanvallen van Fran-
sen en andere vijanden van Holland die vanuit de richting Utrecht of

's-Graveland zouden oprukken. Vanwege hun hoekige vorm worden deze verdedigingswerken ook bastions genoemd. Er waren nog vier bastions gepland aan de west- en noordzijde van Weesp, maar deze zijn van-

wege geldgebrek en/of te slappe grond nooit uitgevoerd. De schansen waren een onderdeel van de Hollandse Waterlinie, die was ingesteld om ter verdediging van de Republiek grote delen land van Muiden tot Utrecht langs een rivier als de Vecht onder water te kunnen zetten. Tot na de Tweede Wereldoorlog maakten de schansen deel uit van de Stelling van Am-

Seizoenen. Vraag aan de kinderen hoe ze merken welk jaargetij het is. Laat ze onderweg aanwijzen wat in de natuur hoort bij het seizoen waarin u wandelt. Denk aan de verschijning van bepaalde planten en bloemen, maar ook aan het gedrag van bepaalde dieren. Wijs ze bijvoorbeeld op hommels en bloemen in het voorjaar, vlinders in de zomer, spinnenwebben en paddenstoelen in de herfst en molshopen in de sneeuw. Let ook op het weer, de temperatuur, de kleuren, de wolken in de lucht en het water.

sterdam, die nu Unesco erfgoed is. Onderweg staan rode informatiepanelen van de gemeente Weesp met historische informatie over de verschillende schansen en bastions.

Ga rechtuit vanaf het station. Volg het trottoir tot aan de Herensingel en ga linksaf. Bij de zebra oversteken naar het water (dit is de Vecht). U bent op de Stationsweg. Nogmaals oversteken naar links en dan langs het water naar rechts lopen, richting de brug bij een sluis. Pas op voor hondendrollen, want deze randen stadsgroen zijn populair als hondentoilet.

Langs de Vecht en langs de sluis rondom de Kom van Weesp staan Amerikaanse eiken. In de Vecht zwemmen eenden, meerkoeten en zwanen. Vaak vliegen er meeuwen en soms staat er een reiger aan de kant. Het blad van de Amerikaanse eik kleurt in de herfst vlammend rood..

Misschien vind je een eikel van de Amerikaanse eik en stop 'm dan in je zakje.

Steek de brug over. Neem direct daarna het trapje aan de linkerkant en volg de kade langs de Vecht. Kijk naar de esdoorns aan de kade, die Hoogstraat heet.

Bekijk een blaadje van de esdoorn, die ook in de vlag van Canada staat. Zoek een vrucht, die bestaat uit twee gevleugelde nootjes, die met de neuzen twee aan twee aan elkaar zitten. Zo ontstaat een soort helikopter, die met de wind hele afstanden kan afleggen. Hou eens zo'n vrucht vast bij het steeltje en laat hem draaien door hem tussen duim en wijsvinger weg te duwen.

Loop tot de witte ophaalbrug (Lange Vechtbrug) en ga aan de linkerkant eroverheen (let op het verkeer).

Steek over bij het blauwe straatnaambord Ossenmarkt en volg het voetpad langs het fort.

Ossenmarkt heet het eiland dat hier in 1674 is ontstaan door het graven van een brede gracht aan de overzijde van de Vecht ter verdediging van Weesp. Een deel van de grond werd bestemd voor het houden van een veemarkt. In het begin van de 18e eeuw werd een weg over de Ossenmarkt aangelegd en een tolwachtershuisje naast de brug gebouwd. In 1861 werd een fort gebouwd ter versteviging van de Stelling van Amsterdam. Het was geschikt voor zo'n 250 militairen. Vanuit het fort is nooit met een geweer of kanon op een vijand geschoten. Spoedig na de bouw werd de eerste brisantgranaat ooit in een oorlog gebruikt en de muren van het fort waren niet bestand tegen een inslag van een dergelijk projectiel. Weesp was tot 1947 een vestingstad. In 1976 heeft de gemeente Weesp het fort gekocht van het Rijk en na een grote restauratie huisvest het nu o.a. een muziekafdeling van Globe uit Hilversum.

Steek direct na het rode bruggetje de straat over naar rechts. U staat nu voor het bastion Nieuwe Agtkant. Hierop bevindt zich een kazemat (een betonnen bunker) uit de laatste Wereldoorlog. Volg het houtstrooiselpad. Voor de kazemat staat een grote eik. Ga er onder staan.

Zoek een paar eikels en eikendopjes (stop ze in je zakje)

Kan jij fluiten op een dopje? Druk je vuisten met de knokkels tegen elkaar en neem het dopje vast onder je duimen. Druk je duimen tegen elkaar over het dopje zodat aan de bovenkant onder je duimen maar een klein spleetje overblijft en blaas hard op je knokkels.

Loop tussen de betonnen wanden naar de Vecht. Aan de oevers zie je riet, populieren en vele grassen. Er bloeien tot in de herfst duizendblad, varkensgras - wat een grappige naam - en knoopkruid. Er staan ook brandnetels, weegbree, zuring – waarvan je in de herfst een paar mooie bladskeletten kan vinden - en witte dovenetel tussen het klaver en de grassen. Begin mei is de schans een tot twee weken een zee van fluitenkruid. In de winter kan het ook wit zijn, maar dan van sneeuw. In de zomer kan je de rosewitte akkerwinde zien bloeien.

knoopkruid

Neem direct na de betonnen wanden een smal pad naar rechts langs het water. Volg dit pad rond het bastion.

Je hebt hier een mooi uitzicht op de Vecht, die vanuit Utrecht en dichterbij Nederhorst den Berg en Fort Uitermeer naar Weesp stroomt. De molens die je ziet zijn de Vriendschap en de Eendracht. Kijk eens welke (water)vogels je allemaal ziet: eenden, meerkoeten, zwanen, ganzen, futen en wellicht een reiger of aalscholver. In het riet zie of hoor je misschien een karekiet of rietzanger.

Welke vogels hoor je? Ga naast elkaar op de bank zitten en doe je ogen dicht. Steek de vuist van een hand omhoog. Iedere keer als je een andere vogel hoort, steek je een vinger op. Na een minuut kijkt de spelleider wie de meeste vingers omhoog heeft. Iedereen kan vertellen wat hij gehoord heeft. Dit spel kan je op een andere plek herhalen.

U komt weer uit bij het houtstrooiselpad. Hier naar links.

Steek de weg (Ossenmarkt) over en ga naar rechts. U loopt langs de gracht van Fort Ossenmarkt.

In de gracht ziet u waterlelies, die in de zomer bloeien. In de herfst wordt het blad opgegeten door het leliehaantje; de plant heeft hiervan geen last. Aan de kant van de gracht groeit de koningskaars.

Loop naar het bord met informatie over de Bakkerschans. Het staat naast een kanon dat afkomstig is uit Vlissingen en daar in 1812 is gegoten. Rechts daarvan is de weg naar de Theetuin.

De Bakkerschans en de Theetuin zijn privé terrein. De tuin is voor wandelaars geopend van april tot oktober van 10 tot 17 uur, maar niet op zon- en feestdagen.

catalpa

Vlak na het hek staat links een catalpa, die ieder jaar wordt geknot. Anders zou hij te groot worden. Kijk eens naar de grote bladeren.

Aan uw rechterhand staat een rij platanen. Even verderop naast de parkeerplaats en een beeldentuin staan twee beuken.

Voel eens hoe een beukenblaadje voelt (in het voorjaar heel zacht) en kijk eens naar de spitse bladknoppen. In de winter draagt een beuk ter bescherming van de knoppen vaak nog enig overblijvend verdord blad, dat pas met het uitlopen van het nieuwe blad afvalt. Misschien kan je nog een

beukenootje vinden en proeven.

Sla na de parkeerplaatsen rechtsaf en ga door het hekje dat toegang geeft tot de siertuin. Geniet even van de bloemen en planten in de tuin. Achter de hoge hagen in het midden vindt u een prachtig vijvertje met een fontein.

De theetuin is aangelegd op deze schans door drie bekende tuin- en landschapsarchitecten uit Weesp.

Loop verder vanuit de tuin door een tweede hek en een trap omhoog naar de schans. Houd boven links aan en loop linksom verder.

Boven aan de trap staat een grote bramenstruik en op de schans kunt u schapen zien lopen, die hun eigen wijze van bemesting hebben. Op deze schans staan meidoorns, essen, populieren, knotwilgen en twee grote elzen. Let ook eens op een es met wel vier stammen. Achter het huis bij het schuurtje voor de schapen staan ook een aantal nog jonge tamme kastanjes.

Loop tot het einde van de schans. Aan de overkant van de Vecht kunt U hier de katholieke kerk van Weesp zien.

Vraag: zoek een boom met een meisjesnaam die lijkt op Ans. Het is een afkorting van een mooie ouderwetse naam (Elisabeth). Kijk dan – op de els - hoeveel soorten katjes of propjes je ziet?

De propjes zijn dopvruchten met luchtholtes, waardoor het zaad van de els zich zowel door de wind als door water kan laten verspreiden. Er zitten aan een els drie generaties vrouwelijke katjes. De oudste zijn bruin en zijn verhout. Dan zijn er de groene propjes die nog moeten rijpen en verder de hele kleine vrouwelijke katjes die nog niet bevrucht zijn. In het voorjaar zie je aan een els kleine rode vrouwelijke katjes naast de gele manlijke stuifmeelkatjes aan de takken hangen. De hele rijping van de vrouwelijke katjes duurt twee jaar.

Loop een stukje terug en ga door het hekje rechts naast de schaapskooi terug langs een zwart gebouw met daarin een schuur en het theehuis. Loop terug over de oprijlaan en sla rechtsaf naar de Vechtbrug. Meteen daarna links afslaan en over kade van de Hoogstraat verder lopen.

U loopt weer onder esdoorns. Let nog eens op de vruchtjes en stop er eentje in het zakje, want straks komt er een boom die familie is van de esdoorn maar een andere vorm van vruchten heeft, namelijk de Spaanse aak.

Loop tot voorbij het Politiebureau, steek het parkeerterrein over en ga direct weer links over een stenen trappetje omhoog naar een rood informatiebord. Dit is het bord van Schans Rooseboom. Houd boven het pad aan dat linksom loopt.

Op deze schans staan grote dikke Canadese populieren. Ze hebben in het voorjaar rode katjes, voordat het blad uitloopt. De zaden zitten verpakt in wollige pluizen die in mei, juni rondvliegen.

Op deze schans staan weer meidoorns, die bloeien uiteraard in mei. Ze hebben stekels die gebruikt kunnen worden als bescherming tegen lansen en andere voorwerpen van een vijand die het op Weesp heeft voorzien. Naast de bunker staat weer een rustpunt van de wandeling. Voor de kinderen zijn op deze schans verschillende speeltoestellen neergezet. Ook kunnen ze klimmen op een oude bunker en zich verstoppen in allerlei bosjes. In de herfst staan in het gras bij het speelhuisje geschubde en kale inktzwammen. Langs het water staan knotwilgen, die geknot werden omdat er overheen geschoten moest kunnen worden.

Luister naar de muziek van de populieren en geniet van het ruisen van hun bladeren. Dit is een activiteit die ook leuk is voor volwassenen.

Havik- en muizenspel. Laat een van de kinderen of een ouder havik zijn. De anderen zijn muizen. De muizen moeten zich verstoppen terwijl de havik tot dertig telt. Vanuit hun verstopplaats piepen de muizen of maken ritselgeluiden. De havik zoekt hen en brengt hen naar de startplek. Wanneer alle muizen zijn gevonden, of op signaal van de spelleider wordt er van rol gewisseld.

Als je verder loopt dan ruik je links wellicht een typische lucht, die is afkomstig van het hondsdraf dat hier welig groeit. Pak eens zo'n niervormig blaadje op, kneus het tussen duim en wijsvinger en ruik er eens aan. Je kunt het blad ook even proeven. In de vroege zomer zie je de blauwe bloemen. Hondsdraf is een goed middel tegen brandneteljeuk. Het groeit ook vaak in de buurt van brandnetel. Stop wat hondsdraf in je zakje.

Aan de achterkant van de schans liggen roeiboten en in de zomer kan je door het riet witte waterwaterlelies zien. Aan de overkant en verderop langs het Molenspad staan prachtige houten huizen. De huizen tegenover de schans moesten van hout zijn om ze in tijd van oorlog snel te kunnen afbreken, zodat ze niet in de vuurlinie lagen. Pas na de opheffing van de Vestingwet in 1947 werden hier stenen huizen gebouwd.

Langs het pad staan struikachtige bomen met in het voorjaar witte bloemschermen. Dit is vlier. Breek eens een takje af en je zult zien dat de takken gevuld zijn met een witte vulling, die vlierpit wordt genoemd. Van de bloemen wordt thee getrokken en je kan er limonade van maken. Van de bessen kan je sap en jam maken.

Langs het pad staan ook lijsterbes en Spaanse aak. Kijk eens naar het blad en de vruchten van de Spaanse aak. Beide lijken op die van een esdoorn, waarvan hij

Spaanse aak

ook familie is. Een verschil is dat de vleugels van de vrucht niet schuin naar beneden, maar bijna horizontaal staan.

Vervolg het pad tot aan de weg (Nieuwstad) en loop even naar links naar een bank.

Nu loopt u onder een aantal linden. Het lindenblad is hartvormig en heeft een grijze onderkant. In de zomer kunt u linden ook ruiken. Vanaf de bank kunt u genieten van het uitzicht op de molens en de waterlelies. Op een warme dag of avond vliegen er ook veel libellen rond.

Zoek een paar lindenzaadjes op de grond: bolletjes met blaadje eraan, zodat het zaad zich met de wind kan verspreiden.

Steek nu de weg (Nieuwstad) over en loop even naar rechts tot aan het informatiebord bastion Draaiersschans. Neem het pad dat enigszins omhoog loopt en later een pad van houtstrooisel wordt.

Aan uw linkerhand kunt u in de zomer in het water veel gele plomp zien. De bloem van de gele plomp ziet er heel anders uit dan die van de waterlelie, die u aan de andere kant van de weg zag, maar beide planten zijn toch familie van elkaar. Op de Draaiersschans vallen vooral de enorme wilgen op. Eerst de knotwilgen, waarvan enkele met vele stammen en verderop de treurwilgen, waarvan de bladeren tot in het water hangen. In het voorjaar zijn de wilgen prachtig fris lichtgroen, maar aan het eind van de zomer zijn ze grijsgroen geworden. Let eens op de enorm sterk gegroefde stammen, waarin je allerlei vormen en misschien een gezicht kunt zien. Het is opvallend dat er veel treurwilgen staan in Weesp.

Loop langs het speeltuintje en het hondenveldje. Ga voorbij de huizen meteen rechtsaf, richting Wilhelminastraat. Net voordat u deze straat rechts in gaat, staat aan de overkant van het water in het oude park Zeerust, dat nu ten dele Oversingel heet, een aantal ginkgo's.

ginkgo

De Ginkgo biloba of Japanse notenboom is de enige overlevende van een groep bomen uit de tijd van de dinosaurïërs. In China groeit de ginkgo als een heilige boom bij tempels. Kijk eens naar de unieke vorm van de blaadjes, die in de herfst geel worden en bij de eerste vorst massaal afvallen. De vruchten, die vreselijk gaan stinken als ze van de boom zijn gevallen, hebben een geneeskrachtige werking.

Tijdens de wandeling zie je hier en daar brandnetels. De groene topjes van deze plant zijn vooral als ze jong en gaaf zijn, lekker in de soep of thee. Je kan ze ook rauw eten. Durf jij een brandnetel te plukken met je blote hand? Als je een brandnetel van onder naar boven plukt dan prik je je niet. Het

zijn de haartjes aan de stengel en het blad die bij aanraking een zuur afscheiden dat op onze huid jeuk veroorzaakt. Zo lang je niet tegen de haren instrijkt gebeurt er niets. Mocht je je wel prikken smeer dan hondsdrif of weegbree op de rode bultjes die op je huid ontstaan.

Loop door het bloemrijke Wilhelminastraatje en ga linksaf de Achtergracht op.

Hier staan linden, die elke twee jaar worden gesnoeid. De linden veroorzaken overlast aan autobezitters vanwege de kleverige vloeistof die bladluizen, die van het sap van de linden leven, afscheiden.

Sla bij de eerste straat rechtsaf. U bent nu op de Breedstraat.

Als u over de brug loopt, kijk dan eens naar de jonge iepen die langs de Nieuwstad en – over de brug – op de Oudegracht staan. Vroeger stonden hier kastanjes die door de bloederziekte helaas geroid moesten worden.

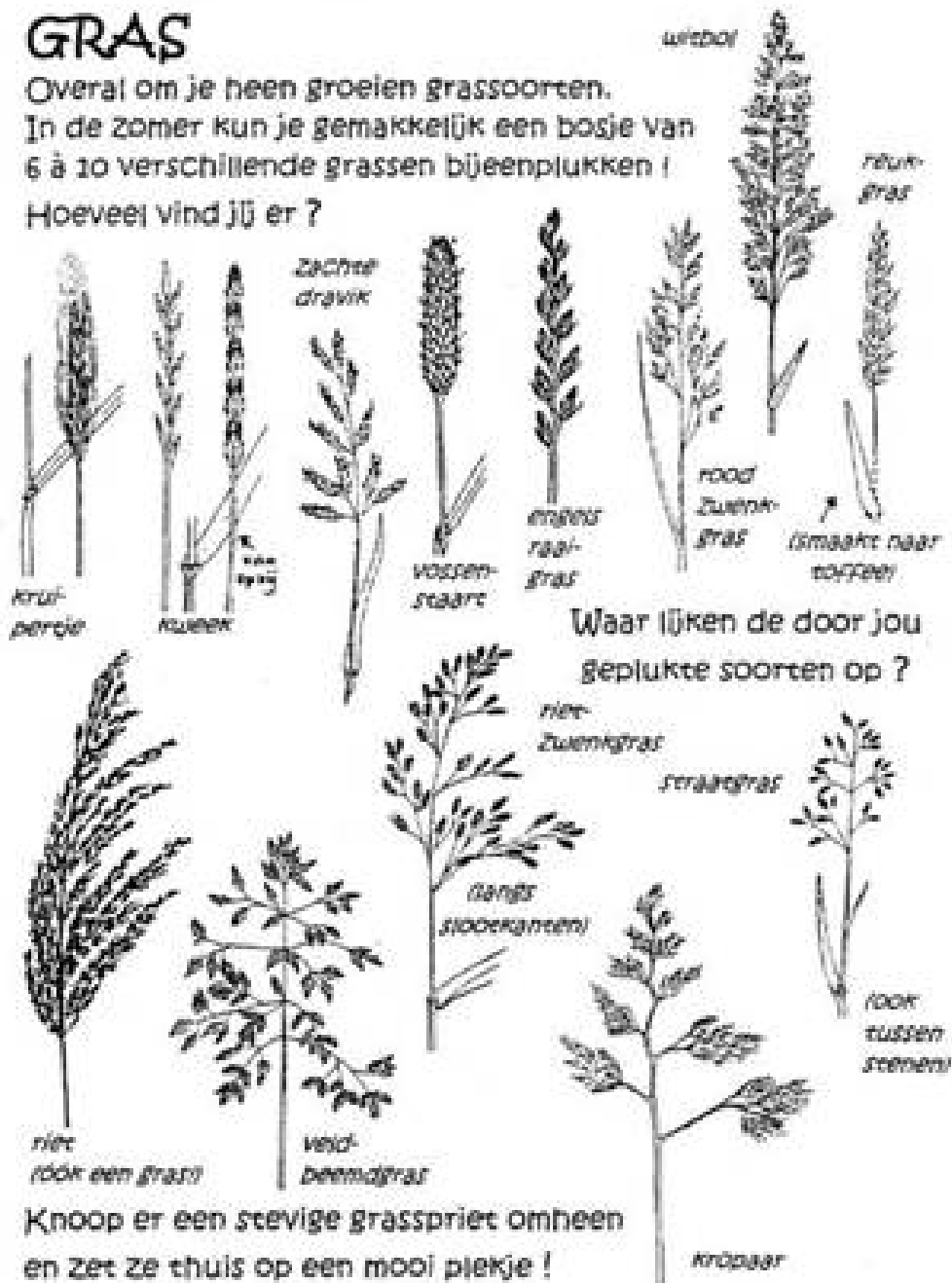
Loop door tot u voor een statig grijs gebouw staat. Dit is het mooie stadhuis dat gebouwd is door Jacob Otten Husley en in 1776 in gebruik is genomen. Loop voor het stadhuis naar links de Nieuwstraat in tot u bij de Grote of Sint Laurenskerk bent aangekomen.

Voor de kerk, die dateert van 1462, staan twee linden. Een ervan is de Beatrixlinde met op het hek het jaartal 1988.

GRAS

Overal om je heen groeien grassoorten.
In de zomer kun je gemakkelijk een bosje van
6 à 10 verschillende grassen bijeenplukken!
Hoeveel vind jij er?

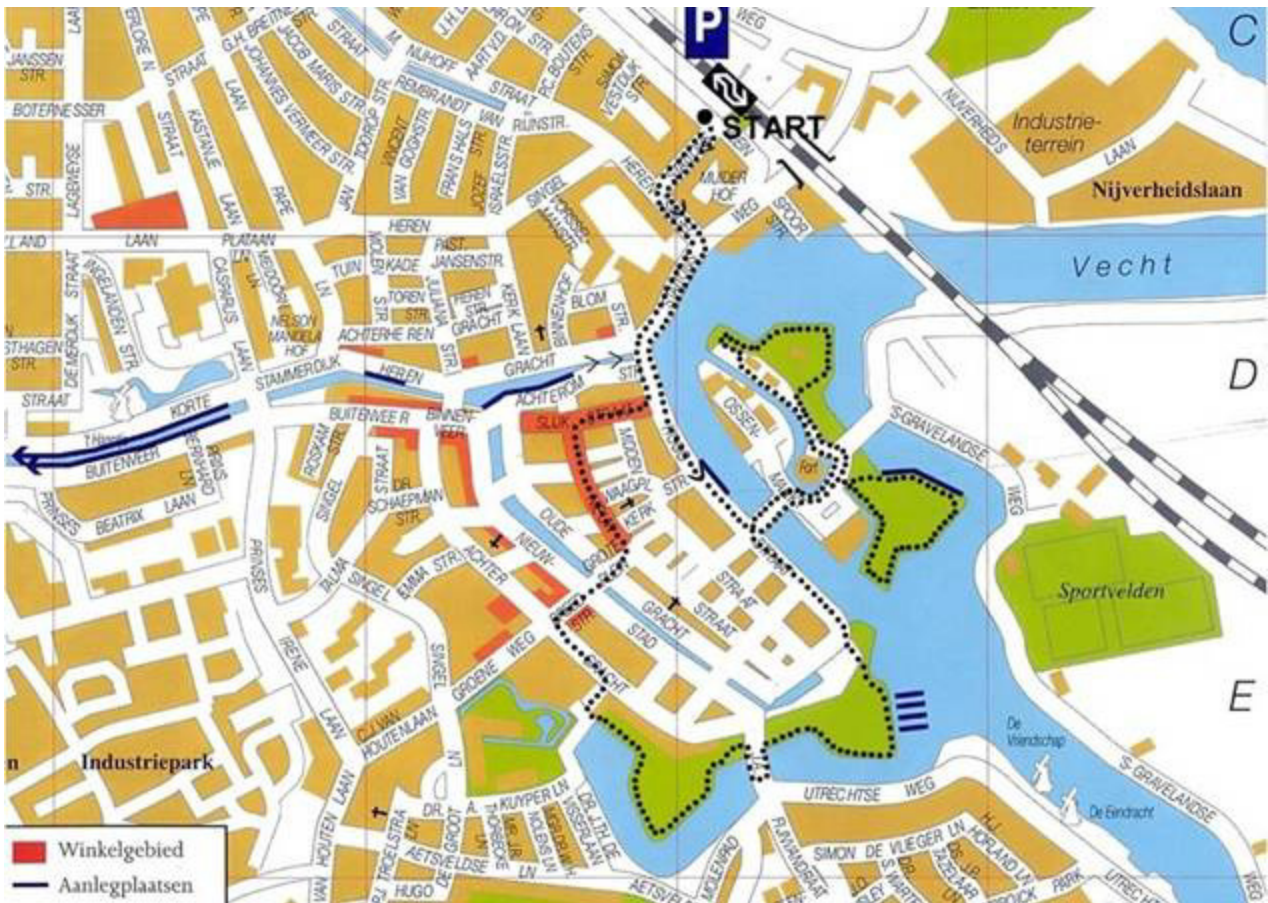
Waar lijken de door jou
geplukte soorten op?

Knoop er een stevige grasspriet omheen
en zet ze thuis op een mooi plekje!

Uit
"Praatstokje"
zomer 2005
Uitgave van
Bewaarde Land

De snelste route terug naar het startpunt is als volgt:

Loop langs de kerk door tot het einde van de Nieuwstraat. Ga rechtsaf de winkelstraat in (Slijkstraat) en volg die straat tot het einde. U staat nu weer tegenover de Vecht. Ga linksaf en steek de sluis over. Houd rechts aan en volg de Stationsweg. Sla bij de Herensingel linksaf en steek over. U volgt nu de Herensingel. Neem de eerste weg naar rechts en u bent terug op het Stationsplein.

..... beschreven wandeling

Wat is het IVN?

Het IVN Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid is een landelijke organisatie van beroepskrachten en talrijke vrijwilligers.

Zij brengt mensen op vele manieren met de natuur en het milieu in contact. Zij wil daarbij de noodzaak van natuur- en milieubehoud onder de aandacht brengen.

Het IVN telt landelijk ongeveer 17.000 leden, over ruim 180 afdelingen verdeeld. Een van die afdelingen is de afdeling Gooi en omstreken met ongeveer 190 leden.

Wat doet het IVN?

Het IVN afdeling Gooi en omstreken

- Organiseert regelmatig wandelingen in natuurgebieden, maar ook op andere plaatsen in de regio waar natuur te vinden is.
- Maakt beschreven wandelingen om er zelf op uit te trekken.
- Geeft korte natuurcursussen.
- Leidt op verzoek groepen, schoolklassen en verenigingen rond.
- Verzorgt educatieve programma's voor scholen.
- Houdt op verzoek lezingen over natuurgebieden in de regio en over natuur- en milieuonderwerpen.

Het IVN leidt haar eigen gidsen op en organiseert bovendien diverse activiteiten voor leden en donateurs.

Meer informatie

De wandelingen worden regelmatig gecontroleerd, maar heeft u op- of aanmerkingen, dan graag contact opnemen met:

secretariaat IVN Gooi e.o.
e-mail secr.ivngooi@gmail.com

Donateur worden van het IVN?

mail [secr. ivngooi@gmail.com](mailto:secr.ivngooi@gmail.com)

januari 2017